

Rajavartiolaitoksen esikunta

Suunnittelu- ja talousyksikön päällikkö, eversti Jaakko Olli

11.10.2022

Eduskunnan valtiovarainvaliokunta

Hallinto- ja turvallisuusjaosto

Hallinto- ja turvallisuusjaosto keskiviikko 12.10.2022 klo 09.00 / HE 154/2022 vp / Asiantuntijapyyntö

HE 154/2022 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2023

1. Talousarvioesitys

Rajavartiolaitokselle ehdotetaan yhteensä 489 miljoonaa euroa, mikä on 209 miljoonaa euroa enemmän kuin vuoden 2022 varsinaisessa talousarviossa. Merkittävä osa vuoden 2023 lisäyksistä kohdistuu Rajavartiolaitoksen investointimomentille. Suurimmat investoinnit ovat 163 miljoonaa euroa kahden uuden valvontalentokoneen hankintaan, 15 milj.€ maa- ja merirajan teknisen valvontajärjestelmän uudistamiseen jatkona aikaisemmin myönnetylle rahoitukselle ja 3 milj.€ alusten ja ilma-alusten ylläpitokustannuksiin. Lisäksi kehitetään Rajavartiolaitoksen valmiutta ja kyberturvallisuustoimintoja toimintamenoihin kohdistetuilla lisäyksillä.

Pääosa talousarvioon sisältyvistä määrärahalisäyksistä tehtiin kevään 2022 kehyspäätöksessä Ukrainan sodan muuttaessa lyhyessä ajassa Suomen turvallisuusympäristöä. Esitetyt panostukset Rajavartiolaitoksen suorituskyvyn nostamiseen ovat välttämättömiä toiminnan turvaamiseksi kaikissa tilanteissa.

Määrärahalisäykset parantavat Rajavartiolaitoksen suorituskykyä ja edellytyksiä vastata rajaturvallisuuden häiriötilanteisiin, laittomaan maahantuloon, vakaviin meripelastustehäviin, merellisiin ympäristöonnettomuuksiin ja Suomen alueellisen koskemattomuuden loukkauksiin. Edellä mainitut lisäykset yhdessä aikaisemmin päätetyn kahden uuden ulkovartiolaivan hankinnan kanssa nostavat Rajavartiolaitoksen toimintakykyä merkittävästi.

2. Kipukohdat

Vaikka vuoden 2023 rahoitustilanne näyttääkin riittävältä, on huomattavaa, että toimintaympäristön muutoksen johdosta Rajavartiolaitokselle osoitetut määrärahat ovat pääosin määräaikaaisia.

Samaan aikaan Rajavartiolaitoksen toiminnan rahoittamiseksi tarvittava peruskehys ei riitä turvaamaan toimintaa nykytasollaan, jota tilanne vähintään edellyttäisi. Lisämäärärahatarpeet johtuvat merkittävästä kustannustason noususta 1) uusiutuvan ja lisääntyvän kaluston ja materiaalin toiminnan ja ylläpidon kuluissa, 2) toimitilamenoissa sekä 3) ICT-kuluissa.

Hallitusohjelmaan on kirjattu tavoite turvata Rajavartiolaitoksen suorituskyky muuttuvassa toimintaympäristössä. Tavoite edellyttää muun muassa, että Rajavartiolaitokselle

myönnetään raskaan ilma-alus ja aluskaluston sekä öljy- ja kemikaalivahinkojen torjuntakaluston ylläpitoon talousarviossa olevan 3 milj. euron lisäksi 2,5 milj. euron lisärahoitusta vuodelle 2023.

Raskaan ilma-alus- ja aluskaluston sekä öljy- ja kemikaalivahinkojen torjuntakaluston ylläpitoon tarkoitettu rahoituskehys on ollut nykyisellä tasolla vuonna 2023 jo noin 15 vuotta. Samaan aikaan vuosittainen kustannustason nousu on ollut keskimäärin 4 % vuodessa. Lisäksi säännöllisesti rahoitusta mahdollistanut (keskimäärin 2milj./v) öljynsuojarahasto ei ole enää käytettävissä. Ilman lisärahoitusta ei kyetä enää em. kaluston elinkaaren hallinnan vaatimiin peruskorjauksiin ja huoltoihin sekä tarvittaviin uudishankintoihin suunnitellussa aikataulussa. Rahoitusvaje aiheuttaa lisääntyviä vikaantumisia ja huoltotarpeita sekä yhä kasvavia huoltokuluja tulevina vuosina. Samalla se aiheuttaa alusten käytettävyyden heikentymisen sekä Rajavartiolaitoksen suorituskyvyn laskun merellisessä toimintaympäristössä ja eri turvallisuustilanteisiin liittyvässä ilmailussa. Tämä tulee näkymään edelleen tulevina vuosina mm. vasteaikojen kasvuna niin meripelastustehtävissä kuin öljy- ja kemikaalivahinkojen torjuntatehtävissä.

Hallitusohjelmaan on kirjattu tavoite jatkaa toimenpiteitä, joilla turvataan turvallisuusviranomaisille terveelliset, turvalliset ja toiminnallisesti tarkoituksenmukaiset toimitilat. Tavoite tarkoittaa Rajavartiolaitoksen toimitilojen osalta, että tarvitaan 5,72 milj. lisämääräraha kattamaan Senaatti-kiinteistöjen laskelmiin perustuva terve vuokrataso (4 milj.), pitkäaikaisen korjausvelan vuoksi huonoon kuntoon menneiden rakennusten peruskorjausten vuokravaikutus (0,33 milj.) ja vuodelle 2023 ilmoitettu vuokrien indeksikorotus (1,39 milj.). Senaatti-kiinteistöt on ilmoittanut, että se ei pysty ilman perusvuokratason korotusta tekemään omistajavastuulleen kuuluvia peruskorjauksia.

Sisäministeriö on esittänyt valtiovarainministeriölle Rajavartiolaitoksen määrärahasojen kytkemistä kustannustason nousuun puolustusvoimia vastaavalla tavalla. Pitkään jatkuneeseen rahoitusvajeeseen tullaan palaamaan vuosien 2024 – 2027 teknistä kehystä valmistellessa.

